

İran'da Ticari Faaliyette Bulunma (Şirket, Şube/Temsilcilik Ofisi Kurulması, Acenta Tayini)

İran'da şirket kurulması bürokratik zor bir süreçtir. Dünya Bankası tarafından yapılan bir çalışmaya göre, İran'da firma kuruluş süreci enaz 15 gün sürmektedir. İran (Tahran) 190 ülke içinde; iş yapma kolaylığı açısından 120, yeni bir şirketin faaliyete geçmesi kolaylığı açısından 102. sırada yer almaktadır.

<http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/iran>

İran'da şirket kuruluşu veya yabancı şirket şube tescili, İran'da faaliyet gösteren avukatlarca yapılmaktadır.

İran'da ticari faaliyette bulunulabilmesi için kurulacak şirketin/şubenin/teemsilcilik ofisinin Şirketler Tescili Genel Dairesine (General Office For Companies Registration - <http://sherkat.ssaa.ir/>) kaydının yapılması (tescil edilmesi) ve akabinde İran Ticaret ve Sanayi Odasına (<http://en.iccima.ir/>) üye olunması gerekmektedir.

Şirket, Şube/Temsilcilik Ofisi Kurulması, Acenta Tayini gibi tüm işlemlerde başvuru sürecinde belgelerin Farsça olması gerekmektedir.

İran'da yabancı gerçek kişilerin gayrimenkul edinimi yasaktır. İran kanunlarına göre kurulmuş yabancı tüzel kişilerin ise gayrimenkul edinimi serbesttir. Yabancıların bir İran firmasının içinde %100'e kadar hisse sahibi olması mümkündür.

Şirket Kurulması

İran'da bulunan tüzel kişiliğe haiz ticarî şirket türleri, Türk Ticaret Kanununda tanımlanan ticaret şirketleri ile benzerlik göstermektedir.

İran Ticaret Kanununun İngilizce haline ulaşmak için tıklayınız. <https://bit.ly/2r0kPTI>

Yabancı şirketlerce İran'da (anonim veya limited) şirket kurulması, İran'daki yabancı yatırımcı ve tacirler için en uygun yol olduğu değerlendirilmektedir.

Yabancı bir yatırımcı İran'da iki şekilde firma kurabilmektedir.

- İlk tercih: Genelde tercih edileni "Yabancı Yatırımın Artırılması ve Korunması Kanunu (FIPPA)" çerçevesindeki koruma ve kolaylıklardan yararlanmak amacıyla yabancı (sabit) yatırım izni için yapılan başvurulardır. Sanayi, madencilik, tarım ve hizmetler sektörlerindeki faaliyetleri geliştirmek ve daha verimli kılmak amacıyla hazırlanan bu Kanun'a göre, yabancı yatırımcı %100 kendi sermayesi ile, İranlı bir ortağı olmaksızın, firma kurabilmektedir.
- İkinci tercih: Ticaret, hizmetler ve diğer faaliyetlerin icrası için yabancı yatırım izni almaksızın doğrudan bir (ticari/hizmet) şirket kurulmasıdır.

İran Mevzuatı Uyarınca Şirket Kuruluşu İçin Gerekli Belgeler

- Bütün sayfaları şirket ortakları tarafından imzalanan şirket kuruluş sözleşmesi,
- Şirket ortaklarının onaylı kimlik sureti, yabancı uyruğa sahip olmaları halinde Pasaportlarının onaylı sureti ve ikametgâh adresleri.

Yabancı Firma Temsilcilik Ofisi veya Yabancı Firma Şubesi Açılması

Temsilcilik Ofisi

İran'da temsilcilik ofisi açılması için başvuruların, İran Maliye Bakanlığı'na (Şirket Tescil Dairesine) yapılması gerekmektedir.

Yabancı firmalara ait pazarlama ve satış ofisleri, İranlı şirketlerden farklı olarak, devlet kredi ve teşviklerinden mahrum edilmiş, ithalat ve ihracat konularında yasaklı sayılmıştır. Başka bir ifadeyle, ticari faaliyette bulunamamaktadırlar.

Şube Açılması

Yabancı şirketlerin, kendi ülkelerinde resmi olarak tescil edilmesini müteakip, İran'da şube tesis edebilmeleri mümkündür.

Yabancı firma şubesinin, temsil ettiği ana firmanın merkezde tescilli ticari ünvanı altında faaliyet göstermesi gerekmektedir.

Yabancı ana (merkez) firma, şubenin tüm faaliyetlerinden tam sorumludur.

İran'da kurulmuş şubeler, pazar bilgisi toplama, mal ve hizmetlerle ilgili satış sonrası hizmet ve garanti verme ve İranlı taraflarla firma arasında yapılan sözleşmelerin icra edilmesi iznini vermektedir.

İran Vergi Kanunu'na göre; yabancı şubenin vergi muafiyetinden yararlanabilmesi için, proforma fatura hazırlama, sipariş alma ve karşılama, mal ve hizmetlerin doğrudan satışı, merkez adına İran'da sözleşme hazırlama gibi satış ve ticari faaliyetlerin doğrudan içinde olmamaları gerekmektedir.

Ancak yabancı şubesi, temsil edilen ana-firma ile İranlı müşteriler arasındaki anlaşmaları/işlemleri kolaylaştırmaya yönelik faaliyette bulunabilmektedir.

Devlet ayrıca, İran'da satılan mallara yönelik satış sonrası hizmetin/desteğin sağlanması için teknik hizmet birimleri kurulmasını teşvik etmektedir.

Öte yandan; İran'da faaliyet gösteren yabancı şubesinin, ayrıca İranlı bir acenta tayin etme zorunluluğu bulunmamaktadır.

İran Mevzuatı Uyarınca Yabancı Şirketin İran'da Şubesini Tesisi İçin Gerekli Dokümanlar

- Şirket tarafından yazılı başvuru,
- Şirket Merkezinin faaliyeti hakkında tanıtım yazısı.
 - Şirketin hangi konularda faaliyet yaptığı,

- Şirketin neden İran'da tescil ettirmek istendiğine dair açıklamalı sebepler,
- İran'da kaç tane yabancı elemana ihtiyaç duyulacağı,
- Şirketin mali kaynakları.
- Şirketin feshini istemeye yetkili şahıslar tarafından şirketin infisahı halinde ana şirketin kendisine verilen süre içerisinde şirketi tasfiye edeceğine dair taahhüt yazısı,
- Merkez Şirket ana sözleşmesi,
- Merkez Şirketin en son hesap bilançosu,
- Noterden avukata veya İran'da şirketi temsil edecek kişi adına tanzim edilen vekaletname,
- Şirket tasdiknamesi belgesi -şirket kuruluşunun resmi gazetede ilanı ve değişiklikler olmuşsa en son değişikliğin tescil belgesi,
- İmza sirküleri,
- Devlete ait bir kuruluşla ortak olunması halinde anılan kuruluşlar ile ortak faaliyette bulunulacağına dair yazı (moarrefiname),
- Şirketin İran'da şube ve temsilci tayini konusunda aldığı Yönetim Kurulu kararı örneği.

Yabancı ülkelerde hazırlanan bütün belgeler, buldukları şehrin Valiliği tarafından ve akabinde Dışişleri Bakanlığınca onaylanarak, ülkedeki İran Konsolosluğu tarafından tasdik edilmelidir. Hazırlanan bu belgeler İran'da tercüme edilmektedir.

Ticari Acente Tayini

Ticaret mevzuatına göre, ticari acente, temsil ettiği yabancı firma adına müzakere yapan ve işlem sonuçlandıran kişi ya da şirkettir.

Acente, firma tarafından verilen talimatlar çerçevesinde bu tür işlemleri müzakere etmek için faaliyet gösterir ve aracılık hizmetini, firma ve ülkedeki müşteriler arasındaki işlemlerin sonuçlandırılmasını kolaylaştırmak üzere sağlar.

Alternatif olarak acente, firma tarafından verilecek talimatlar uyarınca bu gibi işlemleri firma adına müzakere edip sonuçlandırmaya da yetkilendirilebilir. Böyle bir durumda acentenin imzası firmayı da bağlar ve yabancı firma acentenin firma tarafından kendisine izin verilen yetki alanı çerçevesindeki tüm hareketlerinin sorumluluğunu alır.

İran mevzuatı çerçevesinde, acentaların İran vatandaşı olması zorunluluğu yoktur. Ancak uygulamada sadece İran vatandaşları ihracat ve ithalat için gerekli ticaret ruhsatını (ticaret kartı) alabildikleri için ticari acentaların, İranlı gerçek yada tüzel kişiler olması veya bunların vasıtası ile kurulması gerekmektedir.

Acente gerçek kişi olduğunda ise, birçok büyük kamu ve özel sektör kuruluşu bu kişilerle iş yapmaya yanaşmayabilmektedir. Mevzuat, gerçek ve tüzel kişilerin acenta olarak faaliyet göstermelerine izin vermekle birlikte, acentanın İran'da kurulu bir şirket (tüzel kişilik) olması uygulamada daha faydalı olmaktadır.

1992'de yapılan bir düzenleme uyarınca, kamu kurum ve kuruluşlarının, İran'da resmi kayıtlı bir acentası yada temsilcisi bulunmayan yabancı tedarikçilerden mal, ekipman ve hizmet alması yasaklanmıştır.

Yabancı bir firma, İnan'da bir acentayı tayin ettikten sonra her iki tarafın sorumlulukları (süresi, yetki alanı vb) genel hatlarıyla acentalık anlaşmasında belirtilmelidir. Tarafların hak ve yükümlülüklerinin detaylı bir şekilde belirlenmesi için hukuki danışmanlık gerekmektedir.

Genel olarak, İnan'daki kanunların konularının birbiri ile ters düşmesi halinde bir sözleşmenin amir hükmü, taraflar yabancı milliyette olmadığı ve açık ya da zımni şekilde sözleşmeyi bir başka mevzuata tabi tutmadığı müddetçe o sözleşmenin yapıldığı yerde yetkili olan mevzuattır. Ancak, acentalık Sözleşmesinde, anlaşmazlıkların halline yönelik hakemlik müessesesi belirlenmiş ise, amir hüküm sözleşmenin yapıldığı yerden ve tarafların milliyetinden bağımsız olarak düzenlenebilmektedir.

İş Ortaklıkları Kurulması

Yabancı müteahhitler ve üreticiler, Yerel İçerik Kanunu'nun gerekliliklerini yerine getirebilmek ve projelerin uygulanması ve malzeme-teçhizat tedariki için açılan kamu ihalelerine rekabetçi teklif verebilmek amacıyla yerel firmalar ile iş ortaklıkları oluşturabilmektedir.